

Till arbetspensionsanstalterna

- 1 ÄNDRINGAR I STATENS PENSIONSLAGSTIFTNING
- 2 ÄNDRINGAR I LAGEN OM SJÖMANSPENSIONER
- 3 ÄNDRINGAR I KYRKANS PENSIONSLAGSTIFTNING

Statens pensionslagar

Bifogat översänds lagen om ändring av lagen om statens pensioner (StPL), lagen om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av statens pensioner och lagen om ändring av lagen om statens familjepensioner (StFamPL). Regeringens proposition i ärendet finns bifogat cirkulär A 38/93.

Ändringarna i StPL stadfästes delvis avvikande från regeringens proposition. En del av de tekniska ändringarna är rättelser av tekniska fel eller beror på ändringarna i den privata sektorns arbetspensionslagar till följd av justeringen av systemet med flexibel pensionsålder. De övriga ändringarna är en följd av bl.a. ändringarna i utkomstskyddet för arbetslösa. StFamPL stadfästes också avvikande från regeringens proposition.

Lagarna trädde i kraft 1.1.1994.

SjPL

Lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner finns också bifogad. Regeringens proposition i ärendet ingår som bilaga till cirkulär A 62/93. Lagen godkändes i enlighet med propositionen.

Lagen trädde i kraft 1.1.1994.

KyPL

Dessutom bifogas lagen om ändring av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och lagen om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av 2 och 3 §§ pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan. Motsvarande regeringsproposition ingår i cirkulär A 64/93 som bilaga. Den antagna KyPL avviker delvis från regeringens proposition.

Lagarna trädde i kraft 1.1.1994.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Helena Tapio

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

Given i Helsingfors den 30 december 1993

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66) 5 § 2 och 3 mom., 6 § 2 mom., 17 § 1 och 2 mom. och 18 a § 2 mom.,

av dessa lagrum 5 § 2 och 3 mom. samt 8 § 6 mom. sådana de lyder i lag av den 30 december 1992 (1599/92), 6 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 10 december 1971 (851/71) och 18 a § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 31 januari 1985 (91/85),

ändras 1 § 3 mom., 2 § 1 mom. 2 punkten, 4 §, 5 § 4 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten d- och e-underpunkten och 4 punkten, 7 § 1 och 3 mom., 8 § 1—3 och 5 mom., 9 § 1 mom. a-punkten, 9 a §, 9 b § 1 mom., 9 c § 1 och 3 mom., 9 d § 1 mom. 2 punkten, 10 § 1, 2, 5 och 6 mom., 10 a §, 10 b § 1 och 4 mom., 11 och 12 §§, 13 § 1 mom., 15 § 1, 2 och 5 mom., 17 § 4 mom., 18 § 3 och 4 mom., 18 d § 3 mom., 19 §, 20 § 1 mom., 25 § 1 mom. samt 26 § 1 mom.,

av dessa lagrum 2 § 1 mom. 2 punkten, 8 § 2 mom., 9 b § 1 mom., 9 c § 1 och 3 mom., 9 d § 1 mom. 2 punkten, 10 § 5 och 6 mom., 10 b § 1 och 4 mom., 15 § 2 mom. och 26 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 3 februari 1989 (103/89), 4 § sådana den lyder ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 30 december 1992, 5 § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 7 januari 1982 (16/82), 6 § 1 mom. 3 punkten d-underpunkten sådana den lyder i nämnda lag av den 10 december 1971 och e-underpunkten och 18 d § 3 mom. sådana de lyder i lag av den 27 mars 1991 (618/91) samt 4 punkten 6 § 1 mom. sådana den lyder ändrad genom lag av den 23 december 1982 (1026/82) samt genom nämnda lag av den 10 december 1971 och 30 december 1992, 7 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 16 juni 1989 (563/89) och 3 mom. sådant det lyder i lag av den 10 januari 1992 (5/92), 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 21 augusti 1987 (716/87) och 5 mom. sådant det lyder i lag av den 19 december 1986 (964/86), 8 § 3 mom., 10 § 1 mom. och 20 § 1 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 30 december 1992, 9 a § sådana den lyder ändrad genom nämnda lag av den 31 januari 1985 och lag av den 31 december 1985 (1130/85), 10 § 2 mom. sådant det lyder ändrat genom nämnda lag av den 19 december 1986, den 3 februari 1989 och den 30 december 1992, 10 a § och 18 § 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 19 april 1985 (326/85), 12 § sådana den lyder ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 3 februari 1989, 13 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 4 juni 1982 (414/82), 15 § 1 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 31 januari 1985 och 5 mom. sådant det lyder i lag av den 23 februari 1979 (232/79), 17 § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 8 augusti 1986 (600/86), 19 § sådana den lyder ändrad genom lag av den 16 januari 1987 (8/87) och nämnda lag av den 27 mars 1991, samt

fogas till 1 §, sådana den lyder delvis ändrad genom lag av den 9 maj 1986 (333/86) och nämnda lag av den 27 mars 1991, nya 8 och 9 mom., till lagen nya 5 a och 5 b §§, till 7 §, sådana den lyder delvis ändrad genom lag av den 18 juli 1975 och den 9 januari 1981 (568/75 och 15/81) samt genom nämnda lag av den 16 januari 1987, den 16 juni 1989 och 10 januari 1992, nya 4 och 5 mom., varvid de nuvarande 4—8 mom. blir 6—10 mom., till 9 § 1 mom. en ny b-punkt i stället för den b-punkt som upphävts genom lag av den 24 oktober 1986 (757/86), till 10 §, sådana den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 19 december 1986 och den 3 februari 1989 samt den 13 januari 1989 (21/89), ett nytt 7 mom., till lagen en ny 17 a §, till 18 §, sådana den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 19 april 1985, den 3 februari 1989 och den 27 mars 1991, ett nytt 2 mom. i stället för det 2 mom. som upphävts genom sistnämnda lag samt nya 6—8 mom., varvid nuvarande 6—10 mom. blir 9—13 mom., samt till lagen en ny 25 a § som följer:

1 §

Ett tjänste- eller arbetsförhållande som avses i 1 mom. benämns i denna lag anställning och en person som avses i samma moment förmånstagare. Med gammal förmånstagare avses i denna lag förmånstagare som den 31 december 1992 har en anställning som omfattas av denna lag och som har fortgått oavbrutet och fortgår oavbrutet fram till pensionsfallet. Vid tillämpning av detta moment anses en anställning fram till den 31 december 1998 fortsätta utan avbrott, om det förflutit högst en månad sedan den föregående anställningen upphörde. En förutsättning är dessutom att förmånstagaren under sex månader omedelbart innan anställningen upphörde hade en anställning som hade fortsatt utan avbrott och att han under fem år omedelbart innan anställningen upphörde har sammanlagt minst 3 år pensionstid eller att invalid- eller arbetslöshetspension beviljas med stöd av 5 a §. Andra än gamla förmånstagare anses vid tillämpningen av denna lag vara nya förmånstagare.

En anställning som fortgått utan avbrott minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas tekniskt vid utgången av nämnda år för uträknan- de av pensionen. Har anställningen vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas den vid utgången av det år då tioårsgränsen nås. Anställningen avslutas dock inte längre efter det år vid vars utgång det återstår två hela kalenderår till förmånstagarens pensionsålder eller avgångsålder som är lägre än denna. Om förmånstagaren fortsätter att arbeta, anses det vara fråga om en ny anställning. Anställningen avbryts dock inte, om förmånstagarens lön i den anställningen som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan anställningen har avslutats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 7 § 2 mom. härvid uppfylls.

Utän hinder av vad 5—8 mom. stadgar om anställningens upphörande, anses en anställning ha fortgått utan avbrott vid beräkning av den tid om ett år som avses i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare samt vid tillämpning av 9 § 4 mom. i denna lag.

2 §

Denna lag gäller inte

2) anställning under den tid för vilken förmånstagaren på grundval av tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarverksamhet är berättigad till ålderspension, med undantag för förtida ålderspension, enligt denna lag eller någon annan lag eller förordning, eller sådan invalid- eller arbetslöshetspension vars storlek fastställs med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst.

4 §

Pensionsålder för sådan ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. är 65 år. Pensionsåldern för en i nämnda lagrum avsedd gammal förmånstagare är 65 år, om han är född efter 1959 eller om han inte före utgången av 1994 har minst fem år anställningstid som räknas som pensionstid.

Pensionsålder för andra förmånstagare än i 1 mom. nämnda gamla förmånstagare bestäms på grundval av anställningstid som enligt denna lag räknas som pensionstid till utgången av 1994, på följande sätt:

Pensionstid minst	Pensionsålder
30 år	63 år
25 år	63 år 4 månader
20 år	63 år 8 månader
15 år	64 år
10 år	64 år 4 månader
5 år	64 år 8 månader

5 §

Till pensionstiden räknas även den tid under vilken förmånstagaren efter fyllda 23 år har rätt att av statsmedel få i denna lag nämnd invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 a § eller förtidspension enligt lagen om förtidspension för frontveteraner (13/82) i sådant fall då han senare på grund av ålder eller ny invaliditet eller arbetslöshet skall beviljas pension på grundval av sådan anställning vari beaktats tiden från invaliditetens eller arbetslöshetens början fram till pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre.

5 a §

Om arbetsförmågan eller arbetslösheten har börjat innan 360 dagar förflutit efter att anställningen upphörde, skall även tiden mellan arbetsförmågans eller arbetslöshetens början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, (*återstående tid*) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalid- eller arbetslöshetspension som beviljas på grundval av denna anställning fastställs.

Vid beräkandet av de 360 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då förmånstagaren

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt statstjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83), gymnasielagen (477/83) eller lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90),

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) eller arbetslöshetsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (1542/93) i högst 180 dagar, dock högst för maximiantalet dagar enligt 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) under de tre senaste åren innan sådan arbetsförmåga som avses i denna lag började; med dessa dagar jämföras dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning för arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

Har en förmånstagare fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit efter att anställningen upphörde, skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättig-

ande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs.

Den återstående tiden räknas såsom till invalid- eller arbetslöshetspension berättigande tid även på grundval av en sådan anställning, efter vars upphörande förmånstagaren under en högst nio år lång tid mellan den tidpunkt då de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit och den tidpunkt då arbetsförmågan eller arbetslösheten börjat har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 2 § lagen om statens familjepensioner. Härvid förutsätts dock att

1) förmånstagaren på grund av detta barn fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapening enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92), och

2) den återstående tiden inte räknas såsom till pension berättigande enligt 1—3 mom.

Vad som ovan stadgas beträffande återstående tid tillämpas endast om förmånstagaren har varit bosatt i Finland minst fem år innan arbetsförmågan eller arbetslösheten började. Av särskilda skäl kan pensionsmyndigheten dock besluta att förutsättningen i fråga om boende inte skall tillämpas.

5 b §

Återstående tid räknas såsom till pension berättigande på grundval av en anställning som har fortgått minst sex månader.

Den återstående tiden räknas dock såsom till pension berättigande på grundval av en anställning som har fortgått kortare tid än sex månader, om förmånstagaren inte på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet som börjat före denna anställning är berättigad till pension som har fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst (*heleffektiv pension*).

Om förmånstagare, sedan den till återstående tid berättigande anställningen har upphört, på grundval av ett annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet har blivit berättigad till heleffektiv pension som avses i 1 och 2 mom., tillämpas inte stadgandena i 5 a § på den tidigare anställningen. Förmånstagaren anses härvid ha förvärvat ovan avsedda rätt till pensionskydd enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

(134/62) vid den tidpunkt då hans sammanlagda arbetsförtjänst i arbetsförhållanden som avses i nämnda lag, innan han drabbats av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör huvudsaklig orsak till arbetsoförmågan, har uppgått till det gränsbelopp som förutsätts i 7 § 1 mom. i nämnda lag.

En förmånstagare som har fyllt 55 år anses dock inte ha förvärvat sådan i 3 mom. nämnd rätt till heffektiv pension på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande genom vilket förmånstagaren har sysselsatts enligt 18 § 3 mom. sysselsättningslagen (275/87) eller, ifall det är fråga om någon annan arbetsgivare än staten eller en kommun, enligt motsvarande förfarande (*garanterat arbete*) och den pensionsgrundande lönen i detta arbetsförhållande är mindre än motsvarande lön som har uträknats på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet eller den tidigare företagarverksamheten. Om förmånstagaren inte har förlorat sin rätt till återstående tid på grundval av ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande vid den tidpunkt då hans garanterade arbete började, anses han inte vid tillämpningen av detta moment till följd av det garanterade arbetet ha förlorat sin rätt till återstående tid från det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet.

6 §

Till pensionstiden räknas dock inte

3) tid under vilken arbete eller tjänstgöring under fortgående anställning varit avbruten i en följd längre än 30 dagar, såvida lön för denna tid inte betalats och orsaken härtill inte varit

d) utbetalning av sådan invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 a §; eller

e) tjänstledighet eller ledighet som beviljats med stöd av 21 och 23 §§ sjukförsäkringslagen till den del moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning hänförs sig till den eller tjänstledighet under vilken förmånstagaren får rehabiliteringspenning enligt de lagar, pensionsreglementen eller pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, rehabilite-

ringspenning med stöd av statskontorets anvisningar för tidigrehabilitering eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenning utbetalts som tillägg till pension, inte heller

4) tid i anställning för vilken den erhållna inkomsten skall räknas förmånstagaren till godo för pension med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

7 §

Den pensionsgrundande lönen fastställs särskilt för varje anställningsförhållande genom att medeltalet per månad räknas ut för de sammanlagda, enligt 16 § justerade arbetsförtjänsterna av anställning under de två kalenderår som på nedan nämnt sätt valts ut bland de högst fyra sista kalenderåren före anställningens upphörande. Om anställningen har avslutats med stöd av 1 § 8 mom., anses den dock vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått oavbrutet, om den på detta sätt uträknade pensionen är större. Har anställningen fortgått under fler än två kalenderår, beaktas inte det år under vilket anställningen började, om anställningen inte under nämnda kalenderår fortgått minst sex månader. Kan tre kalenderår sålunda väljas, lämnas av dem det år under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är lägst utan avseende, och kan fyra kalenderår väljas, lämnas även det år under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal är störst utan avseende. Har anställningen fortgått under endast ett kalenderår, betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad såsom pensionsgrundande lön. Har anställningen fortgått under fler än fyra kalenderår, fastställs den pensionsgrundande lönen på ovan nämnt sätt på basis av de arbetsförtjänster som erhållits under de fyra kalenderår som föregick anställningsförhållandets upphörande. Om anställningen upphör vid utgången av kalenderåret beaktas dock det år då anställningen upphörde. Då det är fråga om invalidpension, anses anställningen vid uträkning av den pensionsgrundande lönen ha upphört vid utgången av kalendermånaden före den i 9 § 1 mom. nämnda invaliditetens början.

Arbetsförtjänst som avses i 1 mom. fastställs enligt betalningstidpunkten på samma grunder som vid innehållning av skatteförskott eller skatt. Som arbetsförtjänst anses dock inte semesterersättning som betalas när anställningen upphör, till förmånstagare som avses i 10 mom. betalt i 2 § lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88) nämnt ortstillägg och i lagens 3 § nämnda ersättningar, ortstillägg och ersättningar enligt förordningen om ersättningar på grund av lokala särförhållanden till tjänstemän inom utrikesrepresentationen, inte heller arvode för arbete i kommittéer eller kommissioner eller för andra uppdrag som inte skall anses höra till anställningen. Från arbetsförtjänsten för vart och ett kalenderår avdras dock vid tillämpningen av denna paragraf ett belopp som motsvarar det procenttal för förmånstagarens pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

Arbetsförtjänst som avses i 3 mom. minskas dock inte på grund av förmånstagares pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överstiger den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet 1992 till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdras dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Det i 3 och 4 mom. avsedda avdraget görs med hjälp av den koefficient som avses i 7 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

8 §

En förutsättning för ålderspension är att förmånstagaren har en pensionstid av minst en månad, att han uppnått pensionsåldern och att anställningen upphört.

Förmånstagaren har rätt att få ålderspension i förtid tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han uppnår den ålder som är fem år lägre än hans pensionsålder enligt 4 §. Härvid minskas pensionen så som anges i 10 b §. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad denna lag stadgar om ålderspension. En förmånstagare som avses i 4 mom. 1 punkten har inte rätt till förtida ålderspension

En förutsättning för att en förmånstagare

som får deltidspension enligt denna lag skall få ålderspension vid pensionsåldern är att det deltidsarbete som avses i 9 d § 1 mom. 4 punkten har upphört och att han innan deltidspensionen och deltidsarbetet upphörde har uppnått pensionsåldern.

Om en förmånstagare som har en pensions-tid om minst en månad har beviljats ålderspension enligt denna lag, lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64), folkpensionsanstaltens pensionsreglemente eller pensionsstadgan för folkpensionsanstalten, pensionsstadgan för Finlands Bank, pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/66) eller lagstiftningen om det pensions-skydd som i tillämpliga delar i överensstäm-melse med stadgandena om statens pensioner skall finansieras av landskapet Åland, har han efter det att anställningen upphört rätt till ålderspension enligt denna lag oberoende av om han har uppnått sin pensionsålder.

9 §

Förutsättning för erhållande av invalidpen-sion är att anställningen fortgått oavbrutet under minst en månad och att förmånstagaren på grund av sjukdom, lyte eller skada

a) medan anställningen pågått blivit oförmö- gen att handha sin tjänst eller sitt arbete under en tid av sannolikt minst ett år, tiden från invaliditetens början däri inberäknad; rätten till invalidpension uppskattas dock enligt b-punk- ten, om han fortsätter att arbeta,

b) medan han fortsätter att arbeta trots i a-punkten avsedd invaliditet är på så sätt arbetsoförmögen, att hans arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst 2/5 på grund av sjukdom, lyte eller skada för lika lång tid som stadgas i a-punkten, eller

9 a §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös förmånstagare som fyllt 60 år och som har minst en månad pensionstid, förutsatt att

1) vid fastställandet av hans arbetslöshets- pension såsom till pension berättigande tid kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte om förmånstagaren har rätt till arbetslöshetspen-

sion enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom.,

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregått den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 2 mom. under sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 5 mom. i nämnda lag.

3) han företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra att ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och att

4) han företer ett av Arbetslöshetskassa eller folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han enligt 26 § 1 och 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till arbetslöshetsdagpenning.

Vid fastställande av pensionen anses förmånstagaren ha blivit arbetslös den dag för vilken till honom första gången har utbetalts arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd under de 60 senast förflutna veckorna, räknat från den dag som infaller tidigast en månad före den dag då det i 1 mom. 3 punkten nämnda intyget utfärdats av Arbetskraftsmyndigheten.

9 b §

I 9 § 1 mom. b- och c-punkten nämnd invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Härvid beviljas full invalidpension förmånstagare vars arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst $\frac{3}{5}$ under åtminstone ett år. Är arbetsförmågan nedsatt med mindre än detta, men likväl med minst $\frac{2}{5}$, beviljas pensionen som delpension. Invalidpension som beviljas i form av delpension utgör hälften av full invalidpension.

9 c §

Utan hinder av vad 9 § 1 mom. stadgar om

erhållande av invalidpension har en förmånstagare som fyllt 58 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrande, lång tid i anställningen, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta sin anställning. Ett villkor är dock att förmånstagaren har upphört med sådant förvärvsarbete som avses i en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärvsinkomst per månad av dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 2 § 1 mom. i denna lag. Med undantag av det fall som avses i 9 § 1 mom. d-punkten och det fall att förmånstagaren är berättigad till ålderspension vid en ålder som är lägre än 65 år enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, är en förutsättning för individuell förtidspension dessutom att då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionstid även räknas den tid som återstår till pensionsåldern eller till avgångsåldern om denna är lägre.

Förmånstagaren har rätt till förhandsbesked om huruvida han uppfyller de i första och sista meningen i 1 mom. och de i 2 mom. nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas enligt 23 §. Ett positivt förhandsbesked är bindande för statskontoret, om en därpå grundad ansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

9 d §

Rätt till deltidspension har en förmånstagare som har fyllt 58 år,

2) om han under en tid av sex månader omedelbart före deltidspensionens början haft oavbrutet fortgående anställning och har sammanlagt minst tre år pensionstid under fem år omedelbart före deltidspensionens början och om han under denna tid har haft en sådan

anställning på heltid, där hans arbetsförtjänst enligt denna lag eller arbetsförtjänst av en i denna lag angiven anställning och av verksamhet som omfattas av de stadganden som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare sammanlagt är minst fyra gånger det belopp som nämns i 2 § 1 mom. 4 punkten i denna lag.

10 §

Pensionen beräknas särskilt för varje anställning. I fråga om varje anställning uppgår pensionens belopp för varje till pensionstiden hänförlig hel månad till 1/12 procent för tiden före den 1 juli 1962 och från denna tidpunkt fram till den 31 december 1994 till 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen. Från och med den 1 januari 1995 utgör pensionens belopp för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. I fråga om i 1 § 3 mom. avsedd ny förmånstagares anställning som har börjat efter 1992 är pensionens belopp dock även för varje till pensionstiden hänförlig hel månad som hänför sig till tiden före 1995 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Från och med den 1 januari 1995 utgör dock pensionens belopp för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen räknat från ingången av den månad som följer efter månaden under vilken en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare fyller 55 år, och från och med den 1 januari 1994 för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 5/24 procent av den pensionsgrundande lönen räknat från ingången av det år under vilket en i 1 § 3 mom. avsedd ny förmånstagare fyller 60 år, dock inte till den del tiden mellan arbetsoförmågans eller arbetslöshetens början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, räknas såsom pensionstid enligt 5 a § eller med stöd av 5 § 4 mom. den tid under vilken förmånstagaren erhållit pension.

Pensionsbeloppet för en i 1 § 3 mom. nämnd gammal förmånstagare är dock fram till den 31 december 1994 för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 11/60 procent av den pensionsgrundande lönen. Detsamma gäller förmånstagare som har beviljats pension enligt de i 8 § 5 mom. nämnda stadgandena eller bestämmelserna och som har räknats för anställningstiden fram till den 31 december 1994

med tillämpning av motsvarande stadganden som i detta moment.

De pensioner som fastställs för varje anställning skall sammanräknas. För en sådan i 1 § 3 mom. i denna lag nämnd gammal förmånstagare som är född efter 1959 eller som inte före utgången av 1994 har minst fem år anställningstid som enligt denna lag räknas såsom pensionstid och för i nämnda lagrum avsedd ny förmånstagare får pensionernas sammanlagda belopp uppgå till högst 60 procent av den högsta pensionsgrundande lönen för pension som beräknas enligt denna lag, då pensionstiden är minst två år. Finns det inte sådan pension, får pensionernas sammanlagda belopp uppgå till högst 60 procent av den högsta pensionsgrundande lönen enligt denna lag. I fråga om andra än i detta moment avsedda gamla förmånstagare samt förmånstagare som på grundval av de i 8 § 5 mom. nämnda stadgandena eller bestämmelserna har beviljats pension enligt 2 mom. och som före utgången av 1994 har minst fem år pensionstid enligt denna lag, bestäms pensionerna dock i procent av den ovan nämnda pensionsgrundande lönen på grundval av anställningstid som enligt denna lag räknas såsom pensionstid till utgången av 1994, på följande sätt:

Pensionstid minst	Pensionernas maximibelopp
30 år	66 procent
25 år	65 procent
20 år	64 procent
15 år	63 procent
10 år	62 procent
5 år	61 procent

Om en förmånstagare på grundval av anställning som avses i 5 § 5 mom. 2 eller 3 punkten har rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare eller om han på grundval av verksamhet som avses i 6 § 1 mom. 3 punkten c-underpunkten har rätt till pension från en internationell organisation eller ett internationellt samarbetsorgan eller för uppdrag inom det internationella utvecklingsarbetet med beaktande av minst fem års verksamhet eller om han på grund av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare har rätt även till sådan pension

eller motsvarande förmån från utlandet i vars kostnader staten har deltagit, avdras från pension som betalas enligt denna lag

1) pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, till den del den grundar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

2) pension som betalas av en internationell organisation eller internationellt samarbetsorgan eller som betalas på grundval av uppdrag inom internationellt utvecklingssamarbete, till den del den baserar sig på andra premier än sådana som uppburits hos förmånstagaren och på samma anställningstid som pension enligt denna lag, och

3) pension eller motsvarande förmån från utlandet på grundval av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare, till den del den baserar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

varvid avdrag som till följd av andra pensioner och ersättningar skall göras från pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare inte skall beaktas. Angående pensionens maximibelopp gäller i övrigt vad som stadgas nedan.

En förmån som motsvarar i 6 mom. 3 punkten nämnd pension avdras från pension enligt denna lag enligt de beräkningsgrunder som fastställs av finansministeriet.

10 a §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om förmånstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt statstjänstemannalagen, grundskolelagen, gymnasielagen eller lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, eller

4) rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte

om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket förmånstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket förmånstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte förmånstagaren under samma år har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det att förmånstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, till det han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka förmånstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om en förmånstagare som har förkortad arbetsdag enligt 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller som har mottagit deltidarbete enligt lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de uppburna dagpenningarna.

10 b §

Beviljas ålderspension enligt 8 § 2 mom. i förtid, minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pensionen utbetalas före ingången av månaden efter den då pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den samordnade pension som förmånstagaren har intjänat fram till den tidpunkt då pensionen börjar.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den enligt 11 eller 12 § samordnade pension som förmånstagaren enligt de stadganden som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare har intjänat före den tidpunkt då deltidspensionen börjar. Har förmånstagaren rätt till deltidspension också med stöd av något annat ovan avsett stadgande och minskar den begränsning som här avses deltidspensionen, görs minskningen enligt dessa stadganden i förhållande till de pensionsrättigheter som intjänats och samordnats enligt dem.

11 §

Då pension beviljas en ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare. Ålderspensioner som har beviljats i förtid beaktas vid samordningen utan den minskning som beror på att pensionen utbetalas i förtid.

12 §

När pension beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare. För en sådan gammal förmånstagare som är född efter 1959 eller som inte före utgången av 1994 har minst fem år anställningstid som enligt denna lag räknas såsom pensionstid fås dock samordningsgränsen genom att av samordningsgrundens tas 60 procent, varifrån om samordningsgrundens överstiger 586 mark, avdras 6 procent av den överskjutande delen, dock högst ett belopp som motsvarar folkpensionens basdel. När pensionen för andra än i detta moment avsedda gamla förmånstagare och förmånstagare enligt 10 § 2 mom. samordnas används dock i stället för sagda 60 procent ett procenttal enligt följande tabell, vilket bestäms enligt

anställningstid enligt denna lag som räknas såsom pensionstid till utgången av 1994:

Pensionstid minst	Procent
30 år	66
25 år	65
20 år	64
15 år	63
10 år	62
5 år	61

Vid samordning av såsom delpension beviljad invalidpension utgör samordningsgränsen 30 procent av samordningsgrunden.

Vid samordningen beaktas de i 8 § lagen om pension för arbetstagare nämnda prestationerna. Pension enligt denna lag som beviljats en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare beaktas likväl oförändrad vid samordningen. Ålderspensioner som har beviljats i förtid beaktas vid samordningen utan den minskning som beror på att pensionen utbetalas i förtid. Överskrider det sammanlagda beloppet av prestationerna samordningsgränsen, avdras den överskjutande delen från pension som betalas enligt denna lag.

Till en ålderspensionstagare betalas, till dess han får rätt till pension enligt folkpensionslagen, i kompletteringsdel det belopp som med andledning av att folkpensionen beaktas har avdragits från pension enligt denna lag. Kompletteringsdel betalas dock inte till den som får förtida ålderspension.

Folkpensionens basdel beaktas under varje kalenderår till det belopp som den uppgår till den 1 november föregående kalenderår.

13 §

Samordning som avses i 11 och 12 §§ görs på nytt i tillämpliga delar enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare.

15 §

Ålders- och invalidpension betalas, om inte något annat följer av 15 a §, från ingången av månaden näst efter den under vilken rätten till pension uppkommit, i fråga om annan pension än delinvalidpension likväl tidigast från ingången av månaden näst efter den då löneutbetalningen upphört. Individuell förtidspension betalas enligt vad som stadgas ovan dock tidigast

från ingången av månaden näst efter den då ansökan om pension gjordes eller förhandsbesked begärdes. Arbetslöshetspension betalas från ingången av månaden näst efter den under vilken förmånstagaren uppfyller de i 9 a § 1 mom. nämnda förutsättningarna för pensionen.

Ålders- eller invalidpension beviljas inte utan grundad anledning retroaktivt för längre tid än ett år innan pensionsansökningen gjordes. Arbetslöshetspension eller deltidspension beviljas inte för längre tid än sex månader före månaden efter den tidpunkt då ansökningen gjordes. Individuell förtidspension kan av undantags-skäl beviljas retroaktivt, dock högst för ett år före månaden näst efter den tidpunkt då ansökningen gjordes.

Är beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vid vars fastställande 5 a § inte tillämpats, före uträkandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § mindre än 2,50 mark i månaden, kan pensionen utbetalas i ett för allt, varvid beloppet beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt för tillämpning av 19 b § lagen om pension för arbetstagare. Den som erhållit betalning i ett för allt är därefter inte berättigad till pension på grundval av samma pensionsfall för den tjänstgöring på vilken pension som motsvarar utbetalningen i ett för allt är baserad. Har för bestämd tid beviljad invalidpension utbetalts i ett för allt, kan pensionstagaren likväl beviljas pension för den tid hans arbetsoförmåga fortgår efter utgången av den bestämda tiden. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen från ingången av januari månad enligt det löneindextal som fastställs för tillämpning av 9 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

17 §

Om en pensionstagare fått i lagen om utkomstskydd för arbetslösa nämnd arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd för den tid, för vilken honom beviljas pension retroaktivt, skall på yrkande av antingen socialförsäkringskommissionen eller arbetslöshetskassan den retroaktiva pensionen utbetalas till socialförsäkringskommissionen eller arbetslöshetskassan, till den del pensionen motsvarar beloppet av

arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd som utbetalts för samma tid.

17 a §

Är en förmånstagare minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv söka pension och saknar han vårdnadshavare eller för ändamålet förordnad god man, kan en av statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller pension enligt denna lag.

18 §

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete och härvid förtjänar det belopp som avses i 2 § 1 mom. eller mera, kan utan hinder av vad som stadgas i 9 b § 2 mom. individuell förtidspension utbetalas enligt samma belopp som delpension enligt 9 b §. Överstiger pensionstagarens förvärvsinkomster dock $\frac{3}{5}$ av den pensionsgrundande lönen, utbetalas pensionen inte utan lämnas vilande.

Förändras förmånstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 9 b § inverkar på pensionens storlek och kan förändringen, med beaktande även av den tid som redan förflutit, antas bli bestående åtminstone under ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av förmånstagaren eller på statskontorets initiativ från början av den månad som närmast följer på förändringen, om inte annat följer av stadgandena i 15 a §. Pensionen minskas inte för den tid för vilken den redan utbetalts och höjs inte för längre tid än för sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter förmånstagarens ansökan eller statskontorets justeringsbeslut. Invalidpension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den månad under vilken pensionstagaren har uppfyllt de förutsättningar som stadgas i 9 c § 1 mom., dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension

under den rehabiliteringstid som avses i 18 d § 2 mom.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete, varav det enligt 2 mom. följer att pensionen skall betalas enligt samma belopp som delpension eller att den inte alls får utbetalas, ändrar statskontoret pensionsbeloppet eller avbryter pensionsutbetalningen räknat från följande möjliga betalningsperiod. I dessa fall kan statskontoret återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från det att pensionstagaren började förvärvsarbete.

Då arbetet upphör eller minskar så att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension till fullt belopp eller enligt samma belopp som delpension, börjar vilande individuell förtidspension utbetalas räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt, dock högst för ett år före den månad som följer efter ansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av pensionstagaren dras in räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av denna tid.

18 d §

Det rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 18 c § 3 mom. uppgår högst till rehabiliteringspenningen för sex månader. Understödet fastställs som en engångsbetalning och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas inte för en tid under vilken förmånstagare har rätt till arbetslöshetsdagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd som avses i lagen om arbetsmarknadsstöd.

19 §

Beviljas någon, sedan hans med tillämpning av 5 a § beviljade invalidpension indragits, ny invalidpension på grund av sådan arbetsför-

måga som har börjat innan två år förflutit sedan den indragna pensionen upphörde, eller blir han senare på grund av samma sjukdom, lyte eller skada på nytt arbetsförmögen, skall han beviljas invalidpension enligt samma grunder som i fråga om den indragna pensionen.

Fastställs sådan pension som fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst och som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande eller på företagarkerksamhet, på grund av ny arbetsförmåga enligt samma grunder som den tidigare pensionen, beaktas inte det arbets- eller tjänsteförhållande eller den företagarkerksamhet som har fortsatt efter det att den tidigare pensionen upphörde såsom till pension berättigande.

Beviljas en förmånstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsförmåga som börjat innan två år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall pensionen fastställas på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

20 §

Full invalidpension eller arbetslöshetspension övergår i ålderspension då anställningen har upphört och pensionstagaren har uppnått pensionsåldern, i fråga om pensionstagare i tjänsteförhållande dock senast då han uppnår avgångsåldern.

25 §

En grundlöst erlagd förmån får återkrävas även genom kvittning mot framtida pensionsbelopp. Från det pensionsbelopp som varje gång skall erläggas kan dock inte utan pensionstagarens samtycke dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsbeloppet som återstår efter det förskott på pensionsbeloppet enligt lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78) innehållits.

25 a §

Statskontoret och statens pensionsnämnds lagakraftvunna beslut om återkrav av pension

får verkställas på samma sätt som lagakraftvunna domar i tvistemål.

26 §

Kommunernas och andra offentligrättsliga samfunds myndigheter och inrättningar, pensionsmyndigheten, försäkrings- och pensionsanstalterna, privata arbetsgivare och sjukhusen samt myndigheter och inrättningar som beviljar i 5 a och 10 a §§ nämnda förmåner är skyldiga att på begäran avgiftsfritt meddela statskontoret uppgifter som de innehar och som kan inverka på avgörandet av ett pensionsärende som är under behandling eller på utbetalningen av pension, likväl med iakttagande av vad som i någon annan lag stadgas om tystnadsplikt. För läkarutlåtanden och läkarintyg skall dock skälig ersättning betalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Stadgandena i 1 § 3 mom., 4 §, 6 § 1 mom. 4 punkten, 8, 10, 10 a, 10 b och 20 §§ tillämpas inte på förmånstagare som är född före 1940. På honom tillämpas inte heller ändringarna i 5 § beträffande pensionsålder, ändringarna i 11 § till andra delar än paragrafens sista mening och inte heller ändringarna i 12 § till andra delar än att barntillägg enligt folkpensionslagen inte skall beaktas. Ändringarna i 1 § 3 mom., 4, 10 och 11 §§ samt 12 § 1 och 2 mom. tillämpas inte på förmånstagare vars pensionsfall har inträffat före den 1 januari 1995, om de inte har en anställning som har börjat efter den 31 december 1992 och det har gått mer än en månad sedan den tidigare anställningen upphörde.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft. Stadgandena i 9, 13 och 17 a §§ samt 18 § 2, 4 och 6—9 mom. tillämpas dock även på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

Utan hinder av 3 mom. tillämpas 1 § 8 och 9 mom. i denna lag på anställningar som är i kraft när lagen träder i kraft.

Om en förmånstagare, som har fyllt 54 år före den 1 januari 1994, har anställning som nämnda dag har fortgått minst tio år, avslutas anställningen enligt 1 § 8 mom. vid utgången av 1994, om villkoren i nämnda moment uppfylls.

På en förmånstagare som har fyllt 55 år

innan denna lag har trätt i kraft och som då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning tillämpas fortfarande 9 a § lagen om statens pensioner sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas anses förmånstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa den 1 januari 1994. Om villkoren i 5 a och 5 b §§ uppfylls anses förmånstagaren när arbetslöshetspensionen bestäms ha rätt till återstående tid enligt 5 a §, även om han har blivit arbetslös enligt 9 a § 2 mom. innan han har uppnått 63 års ålder eller en lägre avgångsålder.

Utan hinder av vad som 9 c § 1 mom. stadgar om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension behåller en förmånstagare som är född före 1940 rätten att få individuell förtidspension när han har fyllt 55 år. Stadgandena i 9 c § 3 mom. tillämpas på förhandsbesked som ges medan lagen är i kraft.

Lagens 10 a § tillämpas endast på sådana förmånstagare i fråga om vilka tillväxtprocenttalet enligt 10 § lagen om statens pensioner eller sammanlagda tillväxtprocenttal för pensioner enligt lagen om statens pensioner är mindre än 60. När den nämnda paragrafen tillämpas beaktas inte i paragrafen nämnda förmåner som har betalats innan denna lag trädde i kraft.

Ändringarna i 12 § 3 och 5 mom. tillämpas även på pensionsfall som har inträffat innan lagen har trätt i kraft till den del det är fråga om att barntillägg som utbetalas enligt 29 § folkpensionslagen inte skall beaktas. Härvid beaktas inte barntillägg som betalas för barn som fötts sedan lagen har trätt i kraft. Om folkpensionens barntillägg för minst tre barn har beaktats vid samordning när lagen träder i kraft, fogas till pensionen räknat från det lagen träder i kraft den del av pension enligt lagen om statens pensioner som avdragits från pensionen på grund av sagda barntillägg.

Utan hinder av vad som stadgas i ikraftträdelsestadgandena i lagen den 3 februari 1989 om ändring av lagen om statens pensioner (103/89) är det inte ett villkor för tillämpning av stadgandena om valrätt och i nämnda

stadgande avsedd pensionsålder att förmånstagaren har rätt till pension med tillämpning av 10 § 2 mom. Stadgandena om nämnda valrätt och pensionsålder tillämpas dock inte på en sådan efter 1939 född ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. och som har fått deltidspension eller individuell förtidspension enligt lagen om statens pensioner. För en i detta moment avsedd förmånstagare som har rätt att välja pensionsålder och som har minst 30 år anställningstid som räknas såsom pensionstid enligt lagen om statens pensioner är pensionens tillväxtprocenttal minst 60. Den tillväxt som saknas fogas till förmånstagarens sista anställ-

ning. Detta moment tillämpas från och med den 1 januari 1995.

De belopp som anges i 12 § 1 mom. 15 § 5 mom. motsvarar det löneindexantal som fastställts för 1966.

Lagens 25 a § tillämpas på beslut som givits sedan lagen har trätt i kraft.

Pension som beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. betraktas när 5 § lagen angående införande av lagen om statens pensioner (281/66) tillämpas såsom pension som beviljas med tillämpning av 10 § 2 eller 3 mom. lagen om statens pensioner.

Helsingfors den 30 december 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Finansminister Iiro Viinanen

Nr 1529

Lag

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner

Given i Helsingfors den 30 december 1993

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen den 30 december 1992 om ändring av lagen om statens pensioner (1599/92) som följer:

Denna lag tillämpas på förmånstagare vilka är födda efter 1939 och vilka har en anställning som omfattas av lagen om statens pensioner och som börjat efter 1992. Lagen tillämpas inte på förmånstagare vars anställning har varit i kraft innan lagen trädde i kraft och som fortsätter utan avbrott.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.
Denna lag tillämpas på pensionsfall som har inträffat den 1 januari 1993 eller därefter.

Helsingfors den 30 december 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Finansminister *Iiro Viinanen*

RP 96/93
ShUB 58/93
StoUB 8/93

Nr 1530

L a g**om ändring av lagen om statens familjepensioner**

Given i Helsingfors den 30 december 1993

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/68) 6 § 2 mom., 7 § 3 mom., 7 c §, 8 §, 12 § 5 mom., 17 §, 22 § 1 mom. och 23 § 1 mom.

av dessa lagrum 6 § 2 mom., 7 § 3 mom. och 7 c § sådana de lyder i lag av den 9 februari 1990 (103/90), 8 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 4 juli 1969 (440/69) samt 12 § 5 mom. sådant det lyder i lag av den 21 augusti 1987 (714/87), samt

fogas till 6 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 9 februari 1990, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., samt till lagen en ny 22 a § som följer:

6 §

Om familjepension beviljas efter en förmåns-låtare som var i 1 § 3 mom. lagen om statens pensioner avsedd gammal förmånstagare, är samordningsgränsen dock ett procenttal enligt följande tabell vilket bestäms på grundval av förmånstagarens anställningstid som enligt lagen om statens pensioner räknas såsom pensionstid till utgången av 1994:

Pensionstid minst	Procent
30 år	66
25 år	65
20 år	64
15 år	63
10 år	62
5 år	61
mindre än 5 år	60

Från samordningsgränsen avdras för varje barn som är förmånstagare grundbeloppet av barnpensionen enligt familjepensionslagen (38/69) samt, om också en efterlevande make är förmånstagare enligt denna lag, beloppet av basdelen av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen. Som avdrag beaktas i procent av samordningsgrunden dock inte mer än hälften av procenttalet enligt tabellen. Då en tidigare make till förmånslåtare får familjepension i stället för den efterlevande maken,

avdras vid samordningen inte beloppet av basdelen av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen.

7 §

Får den efterlevande maken inte pension som nämns i 1 mom., anses som den efterlevandes på förvärvsarbete grundade pension den pension som hade beviljats om den efterlevande den dag då förmånslåtare avled eller den dag då ett i 2 mom. nämnt barn fyller 18 år hade blivit så arbetsoförmögen att det hade medfört rätt till full invalidpension. Samma förfarande tillämpas även på en liknande förmån från en främmande stat. När pensionen fastställs, tillämpas dock inte stadgandena i 5 a § lagen om statens pensioner om de dagar som skall lämnas obeaktade då den däri nämnda tiden om 360 dagar beräknas.

7 c §

Utöver vad som stadgas i 7 b § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas sådan pension som nämns i 7 § 1 mom. i någon annan form än deltidspension. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

8 §

Samordning som avses i 6 § görs på nytt i tillämpliga delar enligt 8 a § lagen om pension för arbetstagare.

12 §

När familjepension utbetalas i ett för allt skall 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner iaktas i tillämpliga delar.

17 §

Är förmånstagaren minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv ansöka om familjepension och saknar han förmyndare eller för ändamålet förordnad god man, kan en av statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller familjepension enligt denna lag.

Under de förutsättningar som anges i 1 mom. kan statskontoret även betala ut familjepensionen till en nära anhörig eller någon annan person.

22 §

Utan grund utbetald familjepension får återkrävas även genom kvittning mot framtida familjepensionsrater. Från den familjepension som varje gång skall erläggas får dock inte utan pensionstagarens samtycke dras av mer än en sjättedel av den del av familjepensionsraten som återstår sedan förskott på familjepensionsraten innehållits med stöd av lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller källskatt med stöd

Helsingfors den 30 december 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78).

22 a §

Statskontorets eller pensionsnämndens lagkraftvunna beslut om återkrav av familjepension får verkställas på samma sätt som lagkraftvunna domar i tvistemål.

23 §

Kommunernas och andra offentligrättsliga samfunds myndigheter eller inrättningar, pensionsskyddscentralen, försäkrings- och pensionsanstalterna och sjukhusen samt myndigheter och inrättningar som beviljar i 5 a och 10 a §§ nämnda förmåner är skyldiga att på begäran avgiftsfritt lämna statskontoret de uppgifter som de förfogar över och som kan inverka på avgörandet av ett familjepensionsärende som är under behandling, likväl med iakttagande av vad som i någon annan lag stadgas om tystnadsplikt. För läkarutlåtanden och läkarintyg skall dock skälig ersättning betalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Lagens 7 § 3 mom. träder dock i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Lagen tillämpas om förmånstagaren har avlidit efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 22 a § tillämpas dock på beslut som givits sedan lagen har trätt i kraft. Ändringarna i 6 § tillämpas dock inte, om förmånslåtare är född före den 1 januari 1940 eller om förmånslåtare har avlidit före den 1 januari 1995.

Finansminister *Jiro Viinanen*

Nr 1595

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

Given i Helsingfors den 30 december 1993

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56) 12 § 3—7 mom. och 15 e § 5, 10 och 11 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 12 § 3, 6 och 7 mom. i lag av den 27 mars 1991 (617/91) samt 4 och 5 mom. i lag av den 28 december 1990 (1346/90) och 15 e § 5 och 10 mom. i lag av den 18 januari 1985 (52/85) och 11 mom. i lag av den 31 december 1985 (1128/85),

ändras 3 a § 2 mom., 11 § 1 mom., 12 § 1 mom., 15 § 2—4 mom., 15 e § 1—3 mom., 16 och 16 b §§, 17 § 3, 5 och 6 mom., 20 § 1 mom., 22 a och 23 §§ samt 64 § 2 mom. och 64 a §,

dessas lagrum sådana de lyder, 3 a § 2 mom. ändrat genom nämnda lagar av den 28 december 1990 och den 27 mars 1991, 11 § 1 mom., 12 § 1 mom., 17 § 3, 5 och 6 mom., 20 § 1 mom. och 22 a § i nämnda lag av den 28 december 1990, 15 § 2—4 mom. i lag av den 31 december 1986 (1038/86), 15 e § 1—3 mom. i nämnda lag av den 18 januari 1985, 16 § i lag av den 11 december 1970 (768/70) och nämnda lagar av den 31 december 1986 och den 28 december 1990, 23 § ändrad genom nämnda lagar av den 31 december 1986 och den 28 december 1990, 16 b § i lag av den 29 december 1988 (1327/88), 64 § 2 mom. i lag av den 9 januari 1981 (1/81) samt 64 a § i lag av den 21 mars 1969 (194/69), samt

fogas till 11 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 28 december 1990, nya 6 och 7 mom., till lagen nya 12 a—12 c §§ samt 14 b och 14 c §§, till 15 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 31 december 1985 (1122/85) och nämnda lag av den 31 december 1986, nya 5 och 6 mom., till 15 b §, sådan den lyder i lag av den 9 februari 1990 (102/90), ett nytt 5 mom. och till lagen en ny 16 d § samt till 17 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 31 december 1986 och genom lag av den 28 december 1990, nya 7 och 8 mom. samt till lagen en ny 64 b §, som följer:

3 a §

För den del av pensionen enligt denna lag som motsvarar minimipensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare och för rehabiliteringspenningen ansvarar pensionskassan på följande sätt

1) för ålderdomspension till en arbetstagare som den 1 juli 1962 inte hade fyllt 50 år svarar pensionskassan, till den del pensionen grundar sig på tjänstgöringstid före det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 55 år, för det belopp som motsvarar pensionsansvaret enligt de allmänna grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt; dessutom svarar pensionskassan för det belopp av pensionen som, enligt grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt, särskilt har överförs på den del av pensionen för vilken pensions-

kassan ansvarar för att stöda dess värdebeständighet eller för att utsträcka pensionskassans ansvar till pensionen även till den del den grundar sig på tjänstgöringstid efter det kalenderår, under vilket arbetstagaren fyller 54 år, eller på invaliditets- eller arbetslöshetspensionstiden,

2) för invaliditetspension som beviljats med tillämpning av 12 a § och för 30/100 av beloppet av sådan arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 12 a §, i dessa pensioner även inbegripet de pensionsdelar som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61) och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), dock varken förhöjning enligt 15 d § eller med stöd av 18 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som

avses i 15 e §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 12 a § på ovan nämnt sätt fastställda delen av invaliditetspensionen, ansvarar pensionskassan ensam, samt

3) för övriga ålderdoms-, invaliditets- och arbetslöshetspensioner, med undantag för belopp som skall betalas enligt 12 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare och 9 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, för de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 1 och 2 punkten angivna beloppen, för familjepensioner, deltidspensioner samt för kostnaderna för en allmän förändring i grunderna för beräkning av pensionsansvaret och en överföring som avses i 1 punkten ansvarar pensionskassan tillsammans med de pensionsanstalter som bedriver i lagen om pension för arbetstagare och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden angiven verksamhet, så som stadgas i 12 § 1 mom. 4 punkten lagen om pension för arbetstagare.

11 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid beaktas för varje arbetsförhållande särskilt tiden från arbetsförhållandets början till dess slut. Vid tillämpningen av denna lag anses ett arbetsförhållande ha upphört i slutet av den dag, för vilken på grundval av arbetsförhållandet senast betalades lön innan arbetsförhållandet bröts eller innan i 15 § angiven arbetsoförmåga inträdde eller individuell förtidspension började. Fortsätter arbetstagaren att arbeta efter det att arbetsoförmågan inträtt, anses han stå i ett nytt arbetsförhållande. En arbetstagare som erhåller i 14 b § nämnd deltidspension anses likaså stå i nytt arbetsförhållande inom denna lags tillämpningsområde då han fortsätter att deltidsarbeta.

Ett arbetsförhållande som har fortgått minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren fyllt 54 år avslutas vid utgången av det nämnda året. Har arbetsförhållandet vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas det vid utgången av det år då tioårsgränsen uppnås. Arbetsförhållandet avslutas dock inte längre om tiden från arbetsförhållandets upphörande fram till den pensionsålder

varom stadgas i 14 § kan bli kortare än tre år. Om arbetstagaren fortsätter att arbeta, anses ett nytt arbetsförhållande härvid föreligga. Arbetsförhållandet avbryts dock inte, om arbetstagarens lön i det arbetsförhållande som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan arbetsförhållandet har avslutats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 16 § 3 mom. härvid uppfylls.

Utan hinder av vad 6 mom. stadgar om arbetsförhållandets upphörande, anses ett arbetsförhållande ha fortgått utan avbrott vid beräkning av den tid om ett år som avses i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare samt vid tillämpning av 3 a § och 11 § 5 mom. i denna lag.

12 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid beaktas inte den tid för vilken arbetstagaren medan arbetsförhållandet pågår har rätt att uppbära sådan grundpension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, vars storlek har fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetstjänst (*heleffektiv pension*).

12 a §

Om arbetsoförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan arbetsoförmågans början och pensionsålder enligt 14 § räknas såsom till pension berättigande tid när den invaliditetspension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs (*återstående tid*).

Vid beräkning av de 360 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då arbetstagaren

1) har haft ledigt enligt lagen om studieleddighet (273/79)

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragfonden (537/90), stats tjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83) eller gymnasielagen (477/83),

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknads-

stöd högst 180 dagar, tillsammans dock högst för så många dagar som motsvarar det maximala antalet dagar som stadgas i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) under de tre senaste åren omedelbart innan sådan arbetsförmåga som avses i denna lag började; med dessa dagar jämställs dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning för arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

Har en arbetstagare fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid när den invaliditetspension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs.

Den återstående tiden räknas såsom till invaliditetspension berättigande tid även på grundval av ett sådant arbetsförhållande efter vars upphörande arbetstagaren under en högst nio år lång tid mellan den tidpunkt då de i 1 och 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit och den tidpunkt då arbetsförmågan har börjat har haft ett sådant barn som är yngre än tre år som avses i 15 a §. Härvid förutsätts dock att

1) arbetstagaren på grund av detta barn har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92), och att

2) den återstående tiden inte räknas såsom till pension berättigande enligt 1—3 mom.

Vad som ovan stadgas om återstående tid tillämpas endast om arbetstagaren har varit bosatt i Finland minst fem år innan han blev arbetsförmögen. Av särskilda skäl kan Sjömanspensionskassan dock besluta att boendeförutsättningen inte skall tillämpas.

12 b §

Återstående tid räknas såsom till pension berättigande på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått minst sex månader.

Den återstående tiden räknas dock såsom till pension berättigande på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, om arbetstagaren inte på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet som har börjat före förstnämnda arbetsförhållande har rätt till heffektiv pension som nämns i 12 § 1 mom.

Om arbetstagaren, sedan det till återstående tid berättigande arbetsförhållandet har upphört, senare på grundval av ett annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet har blivit berättigad till heffektiv pension som avses i 12 § 1 mom., tillämpas inte stadgandena i 12 a § på det tidigare arbetsförhållandet. Arbetstagaren anses härvid ha förvärvat ovan avsedda rätt till pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden vid den tidpunkt, då hans sammanlagda arbetsförtjänst i arbetsförhållanden som avses i nämnda lag, innan han drabbats av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör huvudsaklig orsak till arbetsförmågan, har uppgått till det gränslöpp som förutsätts i 7 § 1 mom. nämnda lag.

En arbetstagare som har fyllt 55 år anses dock inte ha förvärvat sådan i 3 mom. nämnd rätt till heffektiv pension på grundval av ett sådant arbets- eller tjänsteförhållande genom vilket arbetstagaren har sysselsatts enligt 18 § 3 mom. sysselsättningslagen (275/87) eller, ifall det är fråga om någon annan arbetsgivare än staten eller en kommun, enligt motsvarande förfarande (*garanterat arbete*) och den pensionsgrundande lönen i detta arbetsförhållande är mindre än motsvarande lön som har uträknats på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet eller företagarverksamhet. Om arbetstagaren inte har förlorat sin rätt till återstående tid på grundval av ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande vid den tidpunkt då hans garanterade arbete började, anses han inte vid tillämpningen av detta moment till följd av det garanterade arbetet ha förlorat sin rätt till återstående tid från det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet.

12 c §

Skall till en arbetstagare som får invaliditets-

pension fastställd enligt 12 a § senare betalas pension på grund av ålder eller ny arbetsförmåga, räknas i fråga om det arbetsförhållande på vilket denna paragraf hade tillämpats, såsom till pension berättigande också den tid för vilken han var berättigad till den tidigare pensionen.

Om till en arbetstagare som har uppburit invaliditetspension fastställd enligt 12 a § senare skall betalas pension på grund av sådan ny arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde, eller om pension beviljas med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som den tidigare pensionen, fastställs den nya pensionen enligt samma grunder som den tidigare pensionen.

Fastställs heffeaktiv pension som avses i 12 § 1 mom. och som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande eller på företagarverksamhet, på grund av ny arbetsförmåga enligt samma grunder som den tidigare pensionen, beaktas inte det arbets- eller tjänsteförhållande eller den företagarverksamhet som har fortsatt efter det att den tidigare pensionen upphörde såsom till pension berättigande.

Beviljas en arbetstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invaliditetspension på grund av arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut, fastställs pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

14 b §

Berättigad till deltidspension är arbetstagare som har fyllt 58 men inte 65 år och övergått till deltidsarbete, förutsatt att

1) han inte har rätt till i 8 § 4 mom. lag om pension för arbetstagare nämnd grundpension eller annan därmed jämförlig, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension,

2) han under en tid av 18 månader omedelbart före deltidspensionens början i minst 12 månader haft sådant arbete på heltid som berättigar till sådan grundpension som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller till annan därmed jämförlig pension,

3) på grundval av hans till tillämpningsområdet för denna lag hörande arbetsförhållande, den tid som återstår tills pensionsåldern uppnås

skulle beaktas när pensionen fastställs, om han blivit arbetsförmögen vid den tidpunkt då deltidspensionen börjar,

4) han under en tid av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionens början i sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd grundpension eller annan därmed jämförlig, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden, på vilka lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden tillämpas, beaktas den pensionsgrundande tiden därvid så som stadgas i 4 § 5 mom. i nämnda lag,

5) hans arbetstid i arbete på vilken denna lag tillämpas har minskat så att den återstående arbetstiden i medeltal, arbetstiden även i annat i 2 punkten nämnt förvärvsarbete medräknad, utgör sammanlagt minst 4/10 och högst 7/10 av heltidsarbete. Arbetstiden räknas ut som ett medelvärde under en period av högst 16 veckor. Om den förutsatta minskningen av arbetstiden inte hinner uppnås på grund av ett avlösningssystem som tillämpas under de nämnda 16 veckorna, kan Sjömanspensionskassans styrelse i varje enskilt fall besluta att minskningen av arbetstiden räknas på en längre period om den förutsatta minskningen av arbetstiden kan uppnås inom en skälig tid inom ramen för ett på förhand överenskommet avlösningssystem, eller

6) hans arbetstid i arbete som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare och som inte hänförs till denna lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga har minskat så att den återstående genomsnittliga arbetstiden uppgår till sammanlagt minst 16 timmar och högst 28 timmar i veckan; om arbetstiden per vecka varierar skall den återstående arbetstiden räknas ut som ett medelvärde för en högst 16 veckors period,

7) han inte uteblir från arbetet en längre tid än sex veckor i följd; i denna period om sex veckor inräknas inte semester, vederlagsledighet, oavlönad ledighet som ingår i avlösningssystemet för ett deltidsarbetsförhållande och inte heller sådan tid för vilken arbetstagaren får lön under sjukdomstid eller dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, och att

8) hans förvärvsinkomst har nedgått så att hans förvärvsinkomst av deltidsarbete som avses i 5 eller 6 punkten utgör minst 35 och högst 70 procent av de sammanräknade stabi-

liserade förvärvsinkomsterna av förvärvsarbete som nämns i 2 punkten; minskningen i arbetstiden får dock inte väsentligt skilja sig från nedgången i förvärvsinkomsterna.

Arbetstagaren anses ha i 1 mom. 2 punkten nämnt förvärvsarbete på heltid, om hans arbetstid har varit lika lång som den i respektive bransch normalt tillämpade maximala arbetstiden för arbetstagare på heltid, eller om arbetstagaren samtidigt har två eller flera i 1 mom. 2 punkten nämnda förvärvsarbeten och hans sammanlagda arbetstid är minst 35 timmar i veckan.

När deltidspensionen fastställs, betraktas som stabiliserad förvärvsinkomst den pensionsgrundande lönen i det arbetsförhållande, på grundval av vilket vid fastställandet av pension skulle beaktas den återstående tiden till pensionsåldern, om arbetstagaren vid den tidpunkten då deltidspensionen börjar hade blivit arbetsoförmögen.

Undantag från de villkor som stadgas i 1 mom. 8 punkten kan av särskilda skäl göras enligt vad Sjömanspensionskassans styrelse föreskriver.

14 c §

Deltidspension beviljas tidigast från början av månaden efter den då arbetstagaren har fyllt 58 år, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

Deltidspension skall indras om arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för pension som stadgas i 14 b §. Beviljas invaliditets- eller arbetslöshetspension för den tid för vilken deltidspension utbetalts, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invaliditets- eller arbetslöshetspensionen. Om arbetstagaren efter att ha fyllt 65 år fortsätter i deltidsarbete, omvandlas deltidspensionen utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag till en lika stor ålderdomspension. När arbetstagaren slutar deltidsarbete utbetalas skillnaden mellan deltidspensionen och den ålderdomspension som beviljas förhöjd enligt 22 § 1 mom. och ökad med det belopp som avses i 16 § 6 mom. eller 22 a § 2 mom.

Om deltidspensionen har indragits enligt 2 mom., har arbetstagaren rätt att på nytt få deltidspension när han uppfyller de i 14 b § stadgade förutsättningarna. Börjar deltidspensionen på nytt löpa inom sex månader från det att den tidigare deltidspensionen upphörde,

beviljas pensionen på de tidigare grunderna, om inte annat följer av 16 d § 4 mom.

15 §

Utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. om erhållande av full invaliditetspension har arbetstagare som fyllt 58 år rätt att få invaliditetspension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Ett villkor för beviljande av individuell förtidspension är att arbetstagaren har upphört med förvärvsarbete enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Ett ytterligare villkor är att, då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte i det fall att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension eller ålderdomspension i en pensionsålder som är lägre än 65 år enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 2 mom. eller sista meningen i 3 mom. nämnda villkoren för pensionering. Ändring i beslutet får sökas så som stadgas i 59 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionsanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller förhandsbeslut. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före månaden efter den då pensionen söktes.

Invaliditetspension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensions-

tagaren inte längre uppfyller de villkor för pensionen som stadgas i 2 mom. I övrigt gäller angående pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invaliditetspension.

15 b §

Den som genom ett brott uppsåtligt förorsakat förmånsålders död har inte rätt till familjepension.

15 e §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

1) vid fastställandet av hans arbetslöshetspension såsom till pension berättigande tid kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte om arbetstagaren har rätt till arbetslöshetspension enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare,

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregår den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 3 mom. under sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 5 mom. i nämnda lag,

3) han företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetsökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), och att

4) han företer ett av arbetslöshetskassa utfärdat intyg över att han enligt 26 § 1 och 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till arbetslöshetsdagpenning.

Arbetslöshetspension betalas från ingången av den månad som följer efter den månad under vilken arbetstagaren uppfyller de villkor för pension som avses i 1 mom. Pension betalas

dock inte utan grundad anledning retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan. Om inte annat stadgas i denna paragraf gäller angående arbetslöshetspension och mottagare av arbetslöshetspension i tillämpliga delar vad som stadgas om invaliditetspension och mottagare av sådan.

Arbetslöshetspensionen är lika stor som den invaliditetspension enligt denna lag vilken skulle ha beviljats arbetstagaren, om han vid tidpunkten för arbetslöshetens början varit berättigad till invaliditetspension. Vid fastställande av pensionen anses arbetstagaren ha blivit arbetslös den dag för vilken till honom första gången har utbetalts arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd under de 60 senast förflutna veckorna räknat från den dag som infaller tidigast en månad före den dag då det i 1 mom. 3 punkten nämnda intyget utfärdats av Arbetskraftsmyndigheten.

16 §

Pensionsbeloppet är för varje full till pension berättigande tjänstgöringsmånad 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen, under förutsättning att arbetstagaren avgår med ålderspension från ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag eller att han har rätt till invaliditetspension som enligt 12 a § beaktar den tid som återstår till pensionsåldern.

Den pensionsgrundande lönen (*pensionslönen*) fastställs särskilt för varje arbetsförhållande med användande av medelförtjänsten per månad under högst de fyra senaste kalenderåren. Denna förtjänst justeras enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare. Om arbetsförhållandet inte har varat fyra år, fastställs den pensionsgrundande lönen på samma sätt på grundval av förtjänsten under hela arbetsförhållandet. Vid fastställandet av den pensionsgrundande lönen beaktas dock inte den tid för vilken arbetstagaren har varit berättigad till en sådan heffektiv pension som avses i 12 § 1 mom. Har arbetsförhållandet avslutats med stöd av 11 § 6 mom., anses det dock vid tillämpning av detta moment ha fortsatt utan avbrott om pensionsbeloppet är större räknat på detta sätt. Upphör arbetsförhållandet vid pensionsfallet, beräknas pensionslönen på motsvarande sätt, dock utan att pensionsfallsåret räknas till den tid som arbetsförhållandet har

fortgått, om arbetsförhållandet på så sätt beräknat fortgår åtminstone två kalenderår. Genom förordning stadgas närmare om hur den pensionsgrundande lönen beräknas.

Om det av arbetstagarens eller förmånstagarrens uppgifter framgår att pensionslönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans enligt 18 § justerade pensionslön i samma arbetsförhållande, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har betydande inverkan på pensionsskyddet, anses såsom pensionslön i detta arbetsförhållande den genomsnittliga arbetsförtjänst som han hade haft om nämnda skäl inte funnits. Detta moment skall också iakttas i fråga om en ändring i förtjänstnivån som följer av ett undantagsskäl som har yppat sig tidigare än vad ovan sägs, om arbetstagaren eller förmånstagarren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga. Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på motsvarande sätt är högre än den stabiliserade arbetsförtjänst som avses ovan, kan pensionslönen sänkas på samma sätt. Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av detta moment.

Om det i de kalenderår som avses i 2 mom. ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller värdledighet som avses i 32 § sjömanslagen, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 2 mom. så att såsom kalenderår beaktas högst de fyra senaste av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag. Om sådan oavlönad tid dock ingår i alla kalenderår under arbetsförhållandet eller om inget av de kalenderår som valts ingår i de fyra senaste kalenderåren under ett arbetsförhållande, anses som pensionslön medeltalet av den förtjänst som har erhållits på grundval av tid i arbete och som motsvarar den stabiliserade förtjänstnivån före arbetsförhållandets upphörande. Pensionslönen bestäms dock enligt förutsättningarna i 2 eller 3 mom., om den så beräknad är större. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

Räknas den återstående tiden såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex

månader, skall pensionslönen för den återstående tiden fastställas på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som har fortgått under den tid om 360 dagar som nämns i 12 a § och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionslön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 1 mom. och som vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som har fortgått under nämnda tidsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom tidsperioden beaktats såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet. Om arbetstagaren under nämnda tid samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av detta moment pensionslönerna för dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som har pågått samtidigt.

Alderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 d § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

16 b §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg om arbetstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragetsfonden, statstjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen, eller

4) rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före början av det kalenderår under vilket arbetstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarverksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket arbetstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarverksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte arbetstagaren under samma kalenderår har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka arbetstagaren har uppburet förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om arbetstagare som har förkortad arbetsdag enligt 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som har mottagit deltidsarbete enligt lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de uppburna dagpenningarna.

16 d §

Deltidspensionens belopp är, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom., 50 procent av

skillnaden mellan den enligt 14 b § 3 mom. fastställda stabiliserade förvärvsinkomsten av förvärvsarbete inom denna lags tillämpningsområde och förvärvsinkomsten av sådant förvärvsarbete på deltid som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Har arbetstagaren före deltidarbetet varit i två eller flera sådana förvärvsarbeten som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare och på grundval av vilka arbeten den tid som återstår till pensionsålder eller motsvarande förtjänst om han hade blivit arbetsoförmögen, vid den tidpunkt då deltidspensionen börjar, räknas deltidspensionens belopp på den skillnad som erhålls genom att från totalbeloppet för förvärvsinkomsterna från nämnda arbeten dra av totalbeloppet av förvärvsinkomsterna under tiden för deltidarbetet. Skillnaden delas i förhållande till sänkningarna av förvärvsinkomsten i delar enligt den lag, det pensionsreglemente eller den pensionsstadga med stöd varav arbetstagaren har rätt till deltidspension, dock högst till det belopp som motsvarar den sänkning av förtjänsten som inträffat inom ramen för respektive lag, pensionsreglemente eller pensionsstadga.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnande pensionen som arbetstagaren har intjänat enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare innan deltidspensionen börjar. Om arbetstagaren har rätt till deltidspension också enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga och den gränsdragning som avses här minskar deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar och föreskrifter och i förhållande till de pensionsrätter som har intjänats enligt dem.

Deltidspensionens belopp omräknas, om det har inträffat en förändring i förvärvsinkomsterna under tiden för deltidarbete för den som erhåller deltidspension och denna förändring på ett betydande sätt avviker från den allmänna löneutvecklingen eller om det i förvärvsinkomsterna har inträffat en förändring som ger pensionstagaren rätt till deltidspension med stöd av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som inte tidigare har berätt-

tigat honom till deltidspension. Som stabiliserad förvärvsinkomst anses härvid den förvärvsinkomst som deltidspensionen första gången fastställdes på.

17 §

Om pension enligt denna lag beviljas med tillämpning av 1 mom., utgör pensionsbeloppet för varje full månad av den tjänstgöringstid som berättigar till pension 1/8 procent av den i 16 § 2 mom. angivna pensionsgrundande lönen, och 5/24 procent räknat från början av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år. Pensionsbeloppet är dock 1/8 procent till den del som på grundval av 12 c § 1 mom. den tid räknas som pensionsberättigande, för vilken arbetstagaren uppburit heffektiv pension.

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 d § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

Har arbetstagaren rätt till pension på grund av två eller flera arbetsförhållanden, fastställs hans rätt till pension för varje arbetsförhållande enligt villkoren för det sista arbetsförhållandet. Om pensionsskyddets kapitalvärde härvid förändras avsevärt och arbetstagarens sista arbetsförhållande är försäkrat enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare, ändras beloppet av fribrevspensionen enligt denna lag så att det ursprungliga kapitalvärdet bibehålls.

Vad som stadgas i 6 mom. gäller även såsom fribrev beviljade ålderdomspensioner till arbetstagare, vilkas sista arbets- eller tjänsteförhållande har försäkrats enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller lagen om statens pensioner, om pensionsåldern i det sista arbets- eller tjänsteförhållandet är lägre än 60 år och behörighetsvillkoret för arbets- eller tjänsteförhållandet har varit en sådan examen som förutsätts för sjötjänst enligt denna lag eller en viss mängd sjötjänst enligt denna lag.

Villkoren för fribrevet och grunderna för

dess beräkning fastställs av social- och hälsovårdsministeriet på förslag av Sjömanspensionskassan.

20 §

De pensioner som fastställts separat för varje arbetsförhållande sammanräknas. Maximibeloppet av ålderdoms- och invaliditetspension är dock 50 procent av arbetstagarens genomsnittliga månadslön beräknad på grundval av de sammanlagda lönerna för hans olika arbetsförhållanden under de senaste fyra sjötjänståren. Om det sista arbetsförhållandet har slutat med ett pensionsfall, beräknas den genomsnittliga månadslön som avses i detta moment på motsvarande sätt, dock utan att pensionsfallsåret räknas till den tid som arbetsförhållandet har fortgått, om arbetsförhållandet räknat på detta sätt fortsätter minst två kalenderår. Om ovan nämnda genomsnittliga månadslön är väsentligt lägre eller högre än den lön som den försäkrade har uppburit för sjömansarbete under en så lång tid att den högre eller lägre lönen kan anses stabiliserad, beaktas såsom genomsnittlig månadslön den genomsnittliga arbetsförtjänst som han skulle ha haft om någon förändring inte hade inträffat. Har pensionen dock fastställts enligt 17 eller 22 a §, är pensionens maximibelopp 60 procent av den samordningsgrund som avses i 8 § lagen om pension för arbetstagare.

22 a §

Utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag är ålderdoms- och invaliditetspensionens minimibelopp för varje full månad av den tjänstgöringstid som berättigar till pension 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen och 5/24 procent räknat från början av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år. Pensionsbeloppet är dock 1/8 procent till den del i 12 a § 1 mom. avsedd återstående tid eller i 12 c § 1 mom. avsedd tid för vilken arbetstagaren uppburit heffektiv pension räknas med i den till pensionen berättigande tiden. Härvid beräknas pensionen särskilt för varje arbetsförhållande som omfattas av denna lag med beaktande av den tid som arbetsförhållandet har varat efter det arbetstagaren fyllt 23 år, dock högst till den pensionsålder som avses i 14 § 1 mom. Därtill beaktas barntillägg enligt 15 d § och uppskovsförhöjning som avses i 22 §,

beräknad från den pensionsålder som avses i föregående mening.

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 d § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

23 §

Invaliditetspension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invaliditetspension, som fastställs enligt 16 § 1 mom., beviljas en försäkrad vars förtjänstmöjligheter har minskat med mer än 2/3. Även individuell förtidspension beviljas som full invaliditetspension. I annat fall beviljas invaliditetspensionen som delpension, som utgör hälften av full pension.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbeta och härvid förtjänar det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare eller mera, kan utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. individuell förtidspension utbetalas enligt samma belopp som delpensionen enligt 1 mom. Överstiger pensionstagarens förvärvsinkomster dock 2/3 av den pensionsgrundande lönen, utbetalas inte pensionen utan lämnas vilande.

Förändras en invaliditetspensionstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 1 mom. inverkar på pensionens storlek, och kan förändringen med beaktande även av den tid som redan har förflutit antas bli bestående under åtminstone ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ från början av den månad som närmast följer efter förändringen, om inte annat följer av 28 § 3—7 mom. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalts och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter pensionstagarens justeringsansökan eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder. Invaliditetspension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den under vilken pensionstagaren har uppfyllt de

villkor som stadgas i 15 § 2 och 3 mom., dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ansökan.

Indragen invaliditetspension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 4 l § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbeta, varav det enligt 2 mom. följer att pensionen skall betalas enligt samma belopp som delpension eller att den inte alls får utbetalas, skall pensionsanstalten ändra pensionsbeloppet eller avbryta pensionsutbetalningen räknat från följande möjliga betalningsperiod. I dessa fall kan pensionsanstalten återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från det att pensionstagaren började förvärvsarbeta.

Då arbetet upphör eller minskar så att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension till fullt belopp eller enligt samma belopp som delpension, börjar vilande individuell förtidspension utbetalas räknat från början av månaden efter ansökan. Av undantagskäl kan pensionen betalas retroaktivt, dock högst för ett år före den månad som följer efter ansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av pensionstagaren dras in räknat från början av månaden efter ansökan. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av denna tid.

Invaliditetspension ändras till ålderdomspension från början av den månad som närmast följer på den månad då pensionstagaren har uppnått den i 14 § 1 mom. avsedda ålder som berättigar till ålderdomspension.

64 §

Arbetsgivare är skyldig att lämna Sjömanspensionskassan och en besvärmyndighet som avses i denna lag alla uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag. Nämnda anstalter har rätt att i arbetsgivarens böcker granska uppgifternas riktighet. Till den del arbetsgivaren underlåter att sända in nämnda uppgifter eller gör detta senare än vad som närmare stadgas genom förordning, kan arbetsgivaren

påföras enligt uppskattning en till högst dubbelt belopp förhöjd försäkringspremie så som stadgas i 7 §. Vad som ovan stadgas om arbetsgivare gäller i tillämpliga delar även de myndigheter och inrättningar som beviljar förmåner som avses i 12 a och 16 b §§.

64 a §

Pensionstagaren är skyldig att till Sjömanspensionskassan anmäla sådana ändringar som inverkar på hans rätt att erhålla pension eller på pensionens belopp.

Sjömanspensionskassan kan av pensionstagaren kräva utredning över omständigheter som påverkar pensionens belopp och utredning över att han fortfarande uppfyller villkoren för erhållande av pension. Har pensionstagaren inte tillställt Sjömanspensionskassan utredningen inom en av kassan utsatt skälig tid, kan Sjömanspensionskassan besluta att utbetalningen av pensionen skall avbrytas till dess utredningen inlämnats.

Arbetsgivaren är även skyldig att till Sjömanspensionskassan på dess begäran lämna de uppgifter som avses i 2 mom. och som behövs för att pension skall kunna betalas.

64 b

Genom förordning kan stadgas om sådana undantag från denna lag, vilka föranleds av ömsesidigt avtal med en främmande stat.

De undantag som med stöd av denna lag stadgas genom förordning kan förordnas bli retroaktivt tillämpade, dock tidigast från den 1 januari 1969.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt i kraft. Stadgandena i 23 § 2, 5, 6 och 7 mom. tillämpas dock även på pensioner där pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

Helsingfors den 30 december 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Om arbetsförhållandet för en arbetstagare som före den 1 januari 1994 har fyllt 54 år nämnda datum har fortgått i minst tio år, avslutas arbetsförhållandet enligt 11 § 6 mom. vid utgången av 1994.

På en arbetstagare som har fyllt 55 år innan denna lag trädde i kraft och som vid ikraftträdandet har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning tillämpas fortfarande 15 e §, sådan den lyder då denna lag träder i kraft. När detta stadgande tillämpas, anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1994.

På förhandsbeslut som ges då denna lag är i kraft tillämpas 15 § 4 mom. denna lag.

Utan hinder av vad 15 § 2 mom. stadgar om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension bibehåller en arbetstagare som är född 1939 eller tidigare rätten att få individuell förtidspension när han fyllt 55 år. Stadgandet i 15 § 4 mom. tillämpas på förhandsbeslut som ges medan lagen är i kraft.

Lagens 17 § 3 mom. och 22 a § tillämpas från och med den 1 januari 1994, dock så att de skall tillämpas sådana de lyder då denna lag träder i kraft till den del tjänstgöringstid skall räknas före den 1 januari 1994.

Vid tillämpningen av 16 b § beaktas inte förmåner som avses i paragrafens 1 mom. 2, 3 och 4 punkten och som har betalats för tiden före ikraftträdandet.

Denna lag tillämpas även på sådana familjepensioner, i fråga om vilka pensionsfallet inträffat innan denna lag har trätt i kraft.

Vid tillämpning av 3 a § 2 mom. 2 punkten beaktas de arbetslöshetspensioner, i fråga om vilka tiden mellan pensionsfallet och uppnåendet av pensionsåldern beaktats på grundval av ett arbetsförhållande som upphört den 1 juli 1989 eller därefter.

Social- och hälsovårdsminister *Jorma Huuhtanen*

Nr 1675

Lag

om ändring av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan

Given i Helsingfors den 30 december 1993

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan av den 20 maj 1966 (298/66) 2 och 10 §§, dessa lagrum sådana de lyder, 2 § ändrad genom lag av den 30 december 1992 (1601/92) och 10 § genom lag av den 16 juni 1989 (564/89), samt
fogas till lagen nya 4 a, 5 c, 5 d, 7 a, 7 b, 7 c, 8 a och 8 b §§ som följer:

2 §

Om en förmånstagare som har en pensions-tid om minst en månad har fått ålderspension som beviljats med stöd av de stadganden som nämns i 8 § 5 mom. (1528/93) lagen om statens pensioner och vars belopp beräknats med tillämpande av 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner eller stadganden i andra motsvarande lagar eller bestämmelser i pensionsstadgor som nämns i 8 § 5 mom. lagen om statens pensioner, har han efter det att anställningen upphört rätt till ålderspension enligt denna lag oberoende av om han har uppnått sin pensions-ålder.

4 a §

Utan hinder av vad som annars följer av tjänste- eller arbetsförhållandet anses vid tillämpningen av denna lag anställningen ha inletts då tjänsteinnehavaren har börjat sköta sin tjänst eller arbetstagaren börjat utföra sitt arbete. Om månadens första dag infaller på en

söndag, helgdag eller högtidsdag eller någon annan ledig dag och tjänsteinnehavaren därför inte kunnat börja sköta sin tjänst eller arbetstagaren kunnat utföra sitt arbete på nämnda dag, anses anställningen trots det ha inletts den första dagen i månaden. På samma sätt anses anställningen ha avslutats vid utgången av den dag för vilken på grundval av anställningen senast betalades lön innan anställningen bröts, eller innan arbetsoförmåga inträdde eller individuell förtidspension började eller övergången till deltidsarbete ägde rum.

5 c §

Om förmånstagaren har rätt att få sådan dagpenning, olycksfallspension, ersättning, ersättning för inkomstbortfall eller livränta som avses i 8 § 1 mom. (612/91) lagen om pension för arbetstagare, kan pension enligt denna lag utan hinder av 11 och 12 §§ lagen om statens pensioner betalas utan hänsyn till sagda förmån tills dess belopp slutligt avgjorts. För-

RP 292/93
ShUB 59/93

månstagarrens rätt till nämnda förmån övergår till kyrkostyrelsen till den del förmånen vid samordning hade minskat pensionen.

5 d §

Om förmånstagaren är minderårig eller om han på grund av sjukdom eller av annan orsak är oförmögen att själv söka pension och om han saknar vårdnadshavare eller för ändamålet förordnad god man, kan en av kyrkostyrelsen godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller pension enligt denna lag.

7 a §

Om ett lagakraftvunnet beslut om pension grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt får kyrkostyrelsen ta upp ärendet till ny behandling om det är fråga om beviljande av förvägrad förmån eller utökande av redan beviljad förmån.

Om kyrkostyrelsen har gjort en framställning om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut om pension kan den, tills ärendet har avgjorts, inställa betalningen av pensionen eller betala pensionen till det belopp som enligt framställningen kan anses riktigt.

7 b §

Ett lagakraftvunnet beslut om återkrav av en förmån som kyrkostyrelsen har beviljat med stöd av denna lag kan verkställas som en lagakraftvunnen dom i tvistemål.

7 c §

En grundlöst erlagd förmån får återkrävas även genom kvittning mot framtida pensionsbelopp. Från det pensionsbelopp som varje gång skall erläggas kan dock inte utan förmånstagarrens samtycke dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsbeloppet som återstår efter det förskott på pensionsbeloppet enligt lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78) innehållits.

Återkrav av en förmån som betalats utan grund kan lämnas därhän om beviljandet eller betalningen av den inte kan anses bero på

förmånstagarrens eller hans ombuds svikliga förfarande eller om det belopp som återkrävs är litet.

8 a §

Personer som omfattas av kyrkans pensionsystem och avses i 1 § i denna lag är skyldiga att till kyrkans centralfond betala arbetstagares pensionsavgift, som till sin storlek motsvarar den i 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61) stadgade pensionsavgiftsprocenten av den lön till arbetstagaren som stadgas i 2 mom.

Arbetsgivaren innehåller i samband med löneutbetalningen arbetstagares pensionsavgift av den lön till den anställda som avses i 4 § lagen om förskottsuppbörd eller 4 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet samt redovisar pensionsavgiften till kyrkans centralfond så som kyrkostyrelsen bestämmer.

Personer som omfattas av lagens tillämpningsområde kan yrka rättelse av arbetstagares pensionsavgift hos kyrkostyrelsen. Vid sökande av ändring i ett beslut som gäller rättelseyrkande iakttas i tillämpliga delar vad som stadgas om ändringssökande i kyrkolagen.

8 b §

För pensionsavgiften, som består av arbetsgivares pensionsavgift som avses i 8 § och arbetstagares pensionsavgift som nämns i 8 a §, svarar arbetsgivaren gentemot kyrkans centralfond så som stadgas om arbetsgivares pensionsavgift.

Av de medel som utgörs av arbetstagarnas pensionsavgift överförs till pensionsfonden minst samma relativa andel som av arbetsgivarnas pensionsavgift.

10 §

Statens, kommunernas och andra offentlig-rättsliga samfunds myndigheter och inrättningar, pensionsskyddscentralen, försäkrings- och pensionsanstalterna, de privata arbetsgivarna samt sjukhusen och läkarna i tjänsteförhållande samt myndigheter och inrättningar som beviljar i 5 a och 10 a §§ lagen om statens pensioner nämnda förmåner är skyldiga att på begäran avgiftsfritt lämna kyrkostyrelsen uppgifter som de innehar och som inverkar på avgörandet av det ärende som behandlas eller på utbetalningen av pension. För läkarutlåtan-

den och läkarintyg skall dock betalas skälig ersättning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Utan hinder av vad som stadgas i ikraftträdelsestadgandet i lagen den 6 juni 1989 om ändring av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (564/89) är det inte ett villkor för tillämpning av stadgandena om valrätt och den pensionsålder som avses i nämnda ikraftträdelsestadgande att förmånstagaren har rätt till pension med tillämpning av 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner. Nämnda stadganden om valrätt och pensionsålder tillämpas dock inte på en sådan efter 1939 född ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. lagen om ändring av lagen om statens pensioner (1528/93), som träder i kraft den 1 januari 1994, inte heller på en förmånstagare som erhållit deltidspension eller individuell förtidspension enligt pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan. För en i detta moment

avsedd förmånstagare som har rätt att välja pensionsålder är pensionstillväxten minst 60 procent om han har minst 30 år anställningstid som räknas som pensionstid enligt pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan. Den tillväxt som saknas fogas till förmånstagarens sista anställning. Detta moment tillämpas från och med den 1 januari 1995.

Lagens 7 c § tillämpas på beslut som givits sedan lagen har trätt i kraft och 8 a och 8 b §§ på lön som har betalats medan lagen är i kraft.

Pension som beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. lagen om statens pensioner, sådant det lyder ändrat i lag av den 30 december 1993 (1528/93), betraktas när 2 § pensionsförordningen för evangelisk-lutherska kyrkan tillämpas, sådan den lyder i förordning av den 23 januari 1981 (68/81), såsom pension som beviljas med tillämpning av 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 30 december 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Tytti Isohookana-Asunmaa*

Nr 1676

Lag

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av 2 och 3 §§ pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan

Given i Helsingfors den 30 december 1993

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen den 20 december 1992 om ändring av 2 och 3 §§ pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (1601/91) som följer:

Lagens 2 § tillämpas på tjänsteinnehavare och arbetstagare vilka är födda efter år 1939 och vilka har en anställning som omfattas av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och som börjat efter år 1992. Lagens 2 § tillämpas inte på tjänsteinnehavare och arbetstagare vars anställning har varit i kraft innan lagen trädde i kraft och som fortsätter utan

avbrott. Lagens 3 § 2 mom. tillämpas på pensionsfall som inträffat efter det att lagen har trätt i kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.
Denna lag tillämpas på pensionsfall som inträffat den 1 januari 1993 eller därefter.

Helsingfors den 30 december 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister Tytti Isohookana-Asunmaa